

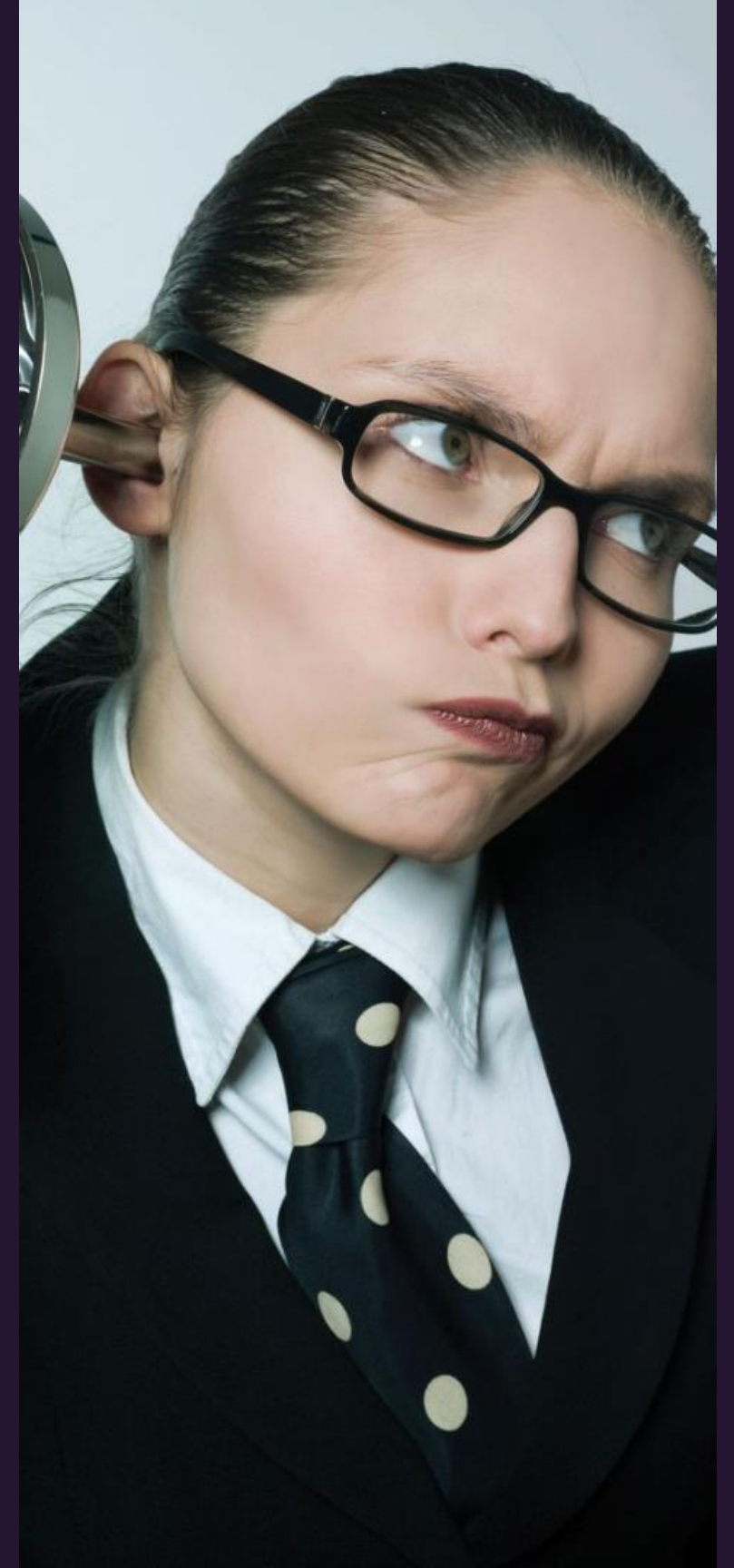
Міністерство освіти і науки України
Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»

КОНСПЕКТ
з дисципліни Культура української наукової мови

студента 1 курсу
спеціальності 105 *«Прикладна фізика та наноматеріали»*
Тужиков Андрій Вікторович

Культура аудіювання наукового тексту

Виконав: студент 1 курсу
спеціальності 105 «Прикладна фізика та наноматеріали»
Тужиков Андрій Вікторович

Поняття культури аудіювання

Що таке культура аудіювання?

Культура аудіювання - це сукупність знань, умінь і навичок, необхідних для ефективного розуміння і сприйняття усного мовлення.

Чому важливо розвивати культуру аудіювання наукового тексту?

Розвинута культура аудіювання допомагає краще розуміти складні наукові концепції та підвищує здатність виділяти головні ідеї.

Види аудіювання

1 Глобальне аудіювання

Отримання загального уявлення про текст.

2 Докладне аудіювання

Отримання повного розуміння тексту.

3 Вибіркове аудіювання

Отримання певної інформації з тексту.

Особливості наукового тексту

Інформативність

Наукові тексти містять багато інформації, пов'язаної з відповідною темою дослідження.

Логічність

Послідовне подання логічних аргументів та фактів підтримує системність наукового тексту.

Об'єктивність

Наукові тексти ґрунтуються на об'єктивних фактах та даних і уникають впливу особистих поглядів авторів.

Розвиток культури аудіювання

Удосконалення слухових навичок

Регулярне використання аудіо матеріалів для тренування уваги та слухових навичок.

Культура активного слухання

Активна уважність та постійне прагнення розуміти розуміти глибший зміст матеріалу.

Вивчення наукових термінів

Систематичне вивчення та уживання наукової термінології для ефективного розуміння текстів.

Умови успішного аудіювання наукового тексту

1

Підготовка до аудіювання

Ознайомлення з темою та метою аудіювання.

2

Створення сприятливих умов

Зосередження уваги та відсутність зовнішніх шумів.

3

Активна розумова діяльність

Складання плану тексту та формування питань до матеріалу.

Активне використання аудіо матеріалів

1 Прослуховування лекцій

Активне слухання наукових лекцій та доповідей для розширення кругозору та освоєння нових тем.

2 Підготовка до іспитів

Використання аудіо матеріалів для підтримання актуальності та узагальнення знань перед іспитами.

3 Тренування розуміння наукових текстів

Систематичне слухання та аналіз наукових текстів для розширення розуміння складних концепцій та термінів.

Використання методів навчання з аудіо матеріалами

Інтерактивні вправи

Використання аудіо завдань для покращення активного розуміння і відтворення інформації.

Групові вправи

Спільне аудіювання та обговорення текстів сприяє розвитку комунікативних навичок та взаєморозуміння.

Слухові диктанти

Аудіювання та письмове відтворення тексту допомагає вдосконалити слухові та писемні навички.

Інтерактивність у навчанні аудіюванню наукових текстів

1

Взаємодія з аудіо матеріалами

Використання різноманітних аудіо ресурсів для активного вивчення наукових тем.

2

Інтерактивні завдання

Впровадження вправ та завдань, що сприяють розвитку критичного мислення та навичок аналізу.

3

Групове обговорення

Спільне аудіювання та обговорення текстів сприяє розвитку комунікативних навичок та взаєморозуміння.

TYPES OF LISTENING

IN THE PRESENCE OF SOUND
music you hear in an elevator, the sounds just wash over you.

VAGUE LISTENING
music you are listening to while doing an unrelated task.

QUIET & ATTENTIVE LISTENING
music you listening to during a concert, when our attention appears engaged.

KNOWLEDGABLE LISTENING
music you listen to when your mind and emotions are fully engaged, which we anticipate what is going to happen next, and are capable making judgements.

Lois Chosky in The Kodaly Method II, Folksongs to Mastery p.80

RIGHTSTUFFMUSIC.CO

Етапи аудіювання наукового тексту

1

Перший етап - первинне сприйняття тексту

Проходження тексту для отримання загального уявлення про його зміст.

2

Другий етап - усвідомлення змісту тексту

Глибоке розуміння і осмислення ключових понять та ідей тексту.

3

Третій етап - аналіз і оцінка тексту

Критичне мислення та оцінювання інформації, викладеної в науковому тексті.

Другий етап аудіювання наукового тексту

1

Уточнення змісту тексту

Під час цього етапу важливо ретельно вивчити зміст наукового тексту та виявити ключові ідеї та концепції, які в ньому містяться.

2

Розв'язання завдань до тексту

Після уточнення змісту тексту, слід перейти до вирішення завдань, пов'язаних з текстом, для покращення розуміння та аналізу інформації.

Третій етап аудіювання наукового тексту

1

Аналіз змісту тексту

Етап аналізу передбачає критичне й уважне виявлення та оцінку аргументів, що містяться в науковому тексті.

2

Оцінка аргументів автора

Необхідно визначити переконливість та логічність аргументації, яку використовує автор наукового тексту.

3

Формування власного ставлення до тексту

Після аналізу змісту та оцінки аргументів автора, можна сформуванати власне ставлення до теми тексту та висловити власні думки чи суперечки.

Приклади правильного розуміння наукового тексту

Позитивне взаємодія з іншими

Показ прикладів успішного розуміння та вивчення наукових текстів через колективну співпрацю та обмін ідеями.

Презентація та виступи

Представлення прикладів грамотного розуміння наукових текстів через публічні виступи та презентації.

Способи подолання труднощів аудіювання наукового тексту

1

Попередня підготовка

Включає в себе ознайомлення з темою і метою аудіювання, а також з основними термінами і поняттями, що зустрічаються в тексті.

2

Активна розумова діяльність

Складання плану тексту, з'ясування значення нових слів і понять, формування питань до тексту.

3

Повторне прослуховування

При виникненні труднощів з розумінням тексту.

Роль аудіювання наукового тексту в навчанні і професійній діяльності

Отримання нової наукової інформації

Необхідної для навчання і професійного зростання.

Розвиток критичного мислення

Для аналізу та оцінки наукової інформації.

Формування професійних навичок

Які необхідні для успішної професійної діяльності.

Аудіозаписи для практики аудіювання наукового тексту

Відеоролики на YouTube

Присвячені науковим темам.

Лекції і вебінари

Проводять науковці.

Наукові статті та книги

Для практики аудіювання.

Тести на визначення рівня культури аудіювання наукового тексту

1 Тести в навчальних посібниках

З аудіювання.

2 Тести на сайтах і платформах

Присвячених навчанню аудіювання.

3 Самостійно розроблені тести

Для оцінки власних навичок аудіювання.

Практичні завдання на аудіювання наукового тексту

1

Складання плану тексту

Після прослуховування.

2

З'ясування значення нових слів і понять

З тексту.

3

Формування питань до тексту

Для кращого розуміння змісту.

4

Аналіз логічних зв'язків

Що містяться в тексті.

Рекомендації щодо розвитку культури аудіювання наукового тексту

1

Часто слухайте наукові тексти

В різних форматах, таких як лекції, вебінари, відеозаписи, наукові статті, книги.

2

Обговорюйте наукові теми з іншими людьми

Для кращого розуміння і запам'ятовування отриманої інформації.

3

Виконуйте завдання на аудіювання наукового тексту

Для розвитку навичок сприйняття і розуміння наукової інформації.

Заклучення

Розвиток культури аудіювання наукового тексту є важливим завданням, яке дозволяє отримувати нову наукову інформацію, розвивати критичне мислення та формувати професійні навички.

Список використаної літератури

1. Пентилюк М. І. Культура мови і стилістика. Київ. Вежа, 1994
2. Дзюбишина-Мельник Н.Я., Дужик Н.С., Єрмоленко С.Я. Культура мови на щодень. Київ. Довіра, 2000
3. Біляєв О.М. (ред) Українська мова та література: Культура мови і стилістика: Пробний підручник для гімназій гуманітарного профілю. Київ. Вежа, 1994
4. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. Київ, 1994

Практична робота №1

1. Науковий стиль має кілька основних різновидів, до яких можна віднести наступні жанри досліджень:

Теоретичне дослідження:

Наукова монографія: глибоке, всебічне вивчення певної наукової проблеми.

- Наукова стаття: дослідження конкретної наукової проблеми чи питання.
- Дисертація: оригінальне дослідження, що внесе значний вклад у науку.
- Рецензія: оцінка і критичний аналіз наукової роботи.
- Аналітична записка: аналіз і систематизація наукових даних з певного питання.
- Науковий звіт: документування результатів наукового дослідження.

Навчально-методичний матеріал:

- Підручник: систематичне викладення навчального матеріалу з певної дисципліни.
- Навчальний посібник: допоміжний матеріал для освоєння навчальної програми.
- Конспект: стислий виклад основного матеріалу лекції чи наукового тексту.

Аналітично-інформаційні матеріали:

- Реферат: короткий виклад основного змісту наукової роботи або статті.
- Анотація: короткий опис змісту та характеристики наукової роботи.
- Реферативний огляд: систематизований огляд наукової літератури з певної тематики.
- Резюме: короткий виклад основних положень роботи або наукового дослідження.

- Тези: стислий виклад основних положень доповіді чи наукової праці.

Студентські наукові роботи:

- Курсова робота: дослідження на задану тему в рамках навчального курсу.
- Магістерська робота: наукове дослідження, що виконується для отримання ступеня магістра.
- Доповідь: усний або письмовий виклад наукових результатів чи ідей.

Критичне оцінювання:

- Відгук: оцінка наукової роботи, її значущості та якості.

Кожен із цих жанрів відіграє свою роль у науковому дискурсі та використовує специфічні мовні та стилістичні засоби, які відповідають конкретним цілям і задачам наукового спілкування.

2.

Вживання термінів:

- Приклад: "Генетичний алгоритм є методом еволюційного моделювання."
- Тут використовуються специфічні терміни наукового поля, такі як "генетичний алгоритм", "еволюційне моделювання".

Використання абстрактної лексики:

- Приклад: "Соціальна взаємодія відіграє ключову роль у формуванні особистісної ідентичності."
- Тут використовуються абстрактні поняття, такі як "соціальна взаємодія", "особистісна ідентичність".

Використання наукової фразеології (складених термінів):

- Приклад: "Термодинамічна рівновага досягається за умови ізольованості системи."
- Складний термін "термодинамічна рівновага" є прикладом наукової фразеології.

Переважання іменників, використання категорії числа іменників з послабленим граматичним значенням:

- Приклад: "Дослідження показали збільшення кількості випадків."
- "Дослідження", "кількість" і "випадки" є іменниками, які використовуються для викладу наукових фактів.

Використання прикметників для уточнення змісту поняття через зазначення його ознак:

- Приклад: "Когнітивна психологія аналізує розумові процеси."
- Прикметник "когнітивна" уточнює зміст поняття "психологія".

Широке вживання дієслова у формі теперішнього позачасового:

- Приклад: "Експеримент демонструє закономірності."
- Дієслово "демонструє" вживається в теперішньому поза часовому часі для викладу узагальнених наукових результатів.

Використання форм особи дієслів та особових займенників у найбільш абстрактно-узагальнених значеннях:

- Приклад: "Ми розглядаємо дані як зразок."
- Форма "ми" використовується для представлення авторського колективу в абстрактно-узагальненому значенні.

Використання прислівників у сполучній функції:

- Приклад: "Зокрема, це стосується впливу змін клімату."
- Прислівник "зокрема" використовується для вказівки на конкретну деталь у загальному контексті.

Використання різноманітних складних речень і складного синтаксичного цілого:

- Приклад: "Хоча дані були обмежені, вони все ж надали інформацію, яка є важливою для розуміння процесу."
- Складне речення, що містить підрядну частину та головну думку, використовується для детального викладу наукових спостережень.

3.

1. Науковий ступінь;
2. Висловлюємо подяку вам;
3. Відповідно до наказу;
4. Приведені показники збігаються;
5. Представляємо на ваш розгляд приклади;
6. У нас на кафедрі два аспіранта;
7. Керівна організація;
8. Завідуючий відділом;
9. Крайнім чином;
10. Співпадіння обставин;
11. Очевидна помилка;
12. Як вже було відзначено нами;
13. Експериментальні дані свідчать про кращий результат;
14. Питання, що виникає щодо подальших досліджень;
15. На етапі дослідження були виявлені дефекти.

Діалог : У вченому товаристві

Особа 1: Доброго дня, Лілія. Ми розглядали вашу статтю про співпадіння обставин у сучасних лінгвістичних дослідженнях.

Особа 2: Дякую за врахування. Якщо у вас є які-небудь зауваження чи питання, ви можете звернутися до нас.

Особа 1: Ви висловили подяку у статті нашому товариству за надання даних для дослідження. Це дійсно цікавий погляд на ситуацію.

Особа 2: Очевидна помилка була виправлена ще до друку. Дякую за попередження. Приведені показники насправді збігаються з результатами інших досліджень.

Особа 1: Як вже було відзначено нами, ваша робота має значущий внесок у розвиток науки. Але є ще питання, що виникає щодо подальших досліджень. Ми хочемо дізнатися вашу думку щодо цього.

Особа 2: Звісно, ми готові обговорити подальші напрямки досліджень і розглянути питання, які виникають на етапі дослідження. У нас на кафедрі також є два аспіранти, які зацікавлені в цій темі.

Практична робота №2

Текст 1:

- **Тип тексту:** Міркування. Текст викладає думки і розмірковує на тему ролі мови у науці.
- **Ключові слова:** наука, мова, мислення, суспільство, закони, природа, перетворення дійсності.
- **Лексичні засоби:** Специфічна термінологія (наука, система понять, закони розвитку, суспільство), абстрактні поняття (мислення, перетворення дійсності).
- **Граматичні засоби:** Комплексні речення, пасивні конструкції ("якщо їй дати"), використання питального речення для риторичного ефекту.

Текст 2:

- **Тип тексту:** Розповідь з елементами міркування. Текст розповідає про ставлення до української мови у науковому контексті, висловлюючи думки та приклади.
- **Ключові слова:** Українська мова, науковці, діалекти, 19-те століття, Західна Україна, латина, радіація.
- **Лексичні засоби:** Використання наукової та історичної лексики (науковці, діалекти, латина), пряме висловлення особистої думки ("Мені часто доводилося...").
- **Граматичні засоби:** Пряме звернення до читача, використання минулого часу для опису історичних подій, складні речення.

Обидва тексти демонструють різні підходи до обговорення теми мови та науки, використовуючи комбінацію міркувань та розповіді з приведенням конкретних прикладів.

2. Наголос у словах:

- вимога́
- випадок
- бюлетéнь
- вказі́вка
- дійо́вий

- докуме́нт
- магі́стерський
- навча́ння
- найя́скравіший
- насамкі́нець
- перео́брання
- перéдовсім
- пéредусім
- пита́ння
- позаче́рговий
- показні́к
- показні́ки
- по́милка
- по́милки
- руко́писний

3. Речення у науковому стилі: "У випадку розробки магістерської дисертації важливою є вимога дотримання вказівок щодо структури та форматування документів, зокрема, бюлетень повинен містити дійові методи дослідження та найяскравіші результати, що відображаються у рукописних роботах. Основне питання, яке виникає під час наукового навчання, стосується визначення ключових показників для оцінювання якості наукової праці, а передусім потрібно зосередитись на виявленні та усуненні помилок у дослідженні. Насамкінець, у випадку позачергового переобрання членів наукового комітету, важливо врахувати всі передусім встановлені критерії оцінювання."

гетерогенний - різнорідний

1. **демілітаризація** - роззброєння
2. **дескриптивний** - описовий
3. **детермінувати** - визначати, зумовлювати
4. **компаративний** - порівняльний
5. **еквівалент** - відповідник, рівний, відповідний, тотожний
6. **конденсувати** - згущувати, ущільнювати
7. **рафінований** - очищений
8. **секундарний** - вторинний
9. **ліміт** - обмеження
10. **симптом** - ознака

11. **пролонгація** - продовження
12. **прерогатива** - перевага (виключне правило)
13. **превалювати** - переважати
14. **акумулювати** - збирати, нагромаджувати, накопичувати
15. **адекватний** - рівний, відповідний, тотожний
16. **індиферентний** - байдужий, неактивний
17. **радикальний** - докорінний
18. **превентивний** - запобіжний

У рамках порівняльного аналізу вивчається, як різнорідні чинники можуть спричиняти згущення або ущільнення матеріалів. Дослідження зосереджене на визначенні ключових ознак, що зумовлюють ці процеси. Виявлено, що обмеження певних умов може докорінно змінювати характеристики матеріалів.

Практична робота №3

1. Науковий текст Хом'яка І. М. "Науковий текст як об'єкт вивчення стилістики" може бути аналізований через призму категорій проспекції та ретроспекції, які є важливими аспектами в науковому дослідженні.

Проспекція у науковому тексті полягає у спрямованості вперед, у підході до майбутніх досліджень, тенденцій та очікувань. У цьому контексті, Хом'як може висвітлювати нові методики та підходи до аналізу наукових текстів, вказуючи на потенціал для майбутніх досліджень у галузі стилістики.

Ретроспекція, навпаки, зосереджується на аналізі минулих робіт, історичного контексту, та розвитку певних теорій чи методологій. У даному випадку, це може означати аналіз історичного розвитку стилістики української мови, вивчення робіт попередніх дослідників та їхнього впливу на сучасне розуміння наукового стилю.

Способи викладу матеріалу в науковому тексті включають логічне структурування, чітке формулювання думок, використання наукової термінології та підтримку аргументів належними доказами. Це може включати аргументацію, аналітичний аналіз, класифікацію та порівняння.

Ключові поняття в науковому тексті Хом'яка можуть включати такі поняття, як науковий стиль, методологія стилістики, аналіз тексту, функціональні стилі мови тощо. Ці поняття представлені у тексті через детальний теоретичний аналіз та практичні приклади, що демонструють їх застосування та значення в контексті стилістики української мови.

Таким чином, науковий текст Хом'яка є яскравим прикладом використання проспекції та ретроспекції для глибокого аналізу стилістики наукового тексту, з використанням різних способів викладу матеріалу та представленням ключових понять.

2. Провідна ідея висловлених міркувань науковця Степана Павлюка полягає у критичному аналізі стану української науки та її ролі у

суспільстві. Він підкреслює важливість науки для розвитку України як сучасної держави, зосереджуючись на необхідності підтримки та розвитку наукових досліджень. Основна теза полягає у тому, що адекватне фінансування та увага до науки є критично важливими для забезпечення її прогресу та внеску в суспільство.

Особливості його індивідуального стилю включають:

1. **Акцент на проблемах фінансування науки:** Він різко критикує недостатнє фінансування науки урядом України та порівнює його з більш високими видатками на інші галузі.
2. **Зосередженість на історичному та культурному аспектах:** Павлюк підкреслює значення наукових досліджень у галузі історії та культури для формування національної ідентичності та самосвідомості.
3. **Емоційний та експресивний стиль:** Його мовлення характеризується сильними емоційними оцінками та використанням метафор, що надає тексту експресивності.
4. **Критика сучасної політики:** Він висловлює розчарування та критику щодо політики держави в області науки, особливо у контексті фінансування.
5. **Наголос на важливості науки для суспільства:** Павлюк аргументує, що наука є ключовим елементом для розвитку країни та збереження її культурної спадщини.

Цей текст відображає занепокоєння та прагнення науковця до покращення ситуації в галузі науки в Україні, підкреслюючи її значимість для національного розвитку та самовизначення.

3.

Утворення прикметників зі змінами приголосних та правописом

1. Одеса → Одеський
2. Кривий Ріг → Криворізький
3. Сиваш → Сиваський
4. Бахмач → Бахмацький
5. Кременчук → Кременчуцький

6. Донецьк → Донецький
7. Черкаси → Черкаський
8. Дрогобич → Дрогобицький
9. Санкт-Петербург → Петербурзький (зміна структури слова)
10. Запоріжжя → Запорізький
11. Харцизьк → Харцизький
12. Волноваха → Волноваський
13. Таганрог → Таганрозький
14. Воронеж → Воронежський
15. Норвегія → Норвезький
16. Волга → Волжський
17. Прага → Празький
18. Калуґа → Калузький
19. Франція → Французький

Утворення іменників з суфіксом -ин(а) і правопис

1. Донецька → Донеччина
2. Житомирська → Житомирщина
3. Полтавська → Полтавщина
4. Чернівецька → Чернівеччина
5. Рівненська → Рівненщина
6. Київська → Київщина
7. Івано-Франківська → Івано-Франківщина
8. Вінницька → Вінниччина
9. Луганська → Луганщина

10. Черкаська → Черкащина
11. Хмельницька → Хмельниччина
12. Одеська → Одещина
13. Херсонська → Херсонщина

Практична робота №4

1. На прикладі запропонованого наукового тексту (Семенов О. М. Читання і компресія наукового тексту у професійній діяльності педагогічних працівників [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lib.mdpu.org.ua/nvsp/articles/2010/14_04.pdf) прокоментуйте специфічні ознаки наукового стилю (абстрагованість, інформаційна насиченість, ясність і об'єктивність викладу, конкретність, логічна послідовність, монологічний характер викладу, лінійність, точність і однозначність, лаконічність, доказовість, переконливість, аргументованість, нейтральність та ін.).

Цей текст яскраво демонструє характерні риси наукового стилю:

1. **Абстрагованість:** Текст використовує абстрактні поняття, такі як "компресія наукового тексту", "читання наукових текстів", що є типовим для наукового стилю, де конкретні факти або ідеї розглядаються в рамках більш загальних теорій чи концепцій.

2. **Інформаційна насиченість:** Текст містить щільну концентрацію інформації з наведенням численних деталей, що свідчить про глибокий аналіз теми.
3. **Ясність і об'єктивність викладу:** Інформація подається ясно та об'єктивно, без використання емоційно забарвлених висловлювань або суб'єктивних оцінок.
4. **Конкретність:** Автор використовує конкретні приклади та деталі для ілюстрації загальних положень, наприклад, описуючи різні методи читання наукових текстів.
5. **Логічна послідовність:** Інформація в тексті викладена логічно та послідовно, від загальних положень до конкретних прикладів і висновків.
6. **Монологічний характер викладу:** Текст має монологічний характер, що типово для наукових робіт, де автор викладає інформацію без прямого діалогу з читачем.
7. **Лінійність:** Виклад ведеться послідовно, від однієї теми до іншої, що сприяє кращому розумінню матеріалу.
8. **Точність і однозначність:** Автор використовує точну та однозначну термінологію, уникаючи неоднозначностей.
9. **Лаконічність:** Незважаючи на інформаційну насиченість, текст викладено лаконічно, без зайвих деталей.
10. **Доказовість та аргументованість:** Автор наводить аргументи та докази для підтримки своїх положень, що є ключовим елементом наукового стилю.
11. **Переконливість:** Завдяки логічній послідовності та аргументованості викладу, текст має переконливий характер.
12. **Нейтральність:** Використання нейтральної мови без емоційного забарвлення підкреслює об'єктивність та неперсоналізований характер наукового стилю.

Ці характеристики разом формують структуру і зміст наукового тексту, роблячи його зрозумілим, переконливим і доступним для фахівців у даній області.

2. Прокоментуйте систему мовних засобів запропонованого наукового тексту (Холявко І. Термінологічна культура як ресурс ефективної науково-професійної комунікації [Електронний ресурс]. – Режим доступу

: <http://www.didling.org.ua/ojs/index.php/ling/article/view/18/52>) й особливості їх використання.

Мовний стиль запропонованого наукового тексту Ірини Холявко "Термінологічна культура як ресурс ефективної науково-професійної комунікації" характеризується наступними особливостями:

1. **Спеціалізована лексика:** Текст використовує фахову термінологію, яка відображає специфіку обговорюваної теми. Такі терміни як "термінознавство", "когнітивне термінознавство", "номінації" вказують на високий ступінь спеціалізації тексту.
2. **Структурованість та логічність:** Текст має чітку структуру, що включає вступ, огляд літератури, формулювання цілей, виклад основного матеріалу, висновки. Це сприяє логічності та послідовності подання матеріалу.
3. **Академічний стиль та формальність:** Мова тексту формальна, без використання неформальних виразів чи сленгу. Це підкреслює академічний характер документа.
4. **Пасивні конструкції та номіналізація:** Часте використання пасивних конструкцій ("вивчається", "відображено") та номіналізації (використання іменників замість дієслів) є типовим для наукового стилю, де акцент робиться на процесі та об'єктах дослідження.
5. **Складні речення та використання зв'язок:** Текст включає багато складних і складносурядних речень із використанням зв'язок для об'єднання ідей, що сприяє детальному і точному викладенню інформації.
6. **Цитування та посилання на джерела:** Текст включає посилання на наукові джерела, що підтверджує його об'єктивність та надійність інформації.

Використання цих мовних засобів відображає типові особливості академічного наукового стилю, спрямовані на точне та об'єктивне представлення наукової інформації.

3. *Виправте помилки в оформленні бібліографії.*

1. О. М. Пазяк; Г. Г. Кисіль. "Українська мова і культура мовлення". Київ — "Вища школа" (1995).

2. М. І. Пентилюк: "Культура мови і стилістика" — Київ, "Вежа", 1994.

3. Брицин В. М. і Тараненко О. О. (укладачі) Російсько-український словник. Сфера ділового спілкування. К., УНВЦ “Рідна мова” — 1996.

згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40)

- Пентилюк М. І. Культура мови і стилістика. Київ: Вежа, 1994.
- Брицин В. М., Тараненко О. О. (укладачі). Російсько-український словник. Сфера ділового спілкування. Київ: УНВЦ “Рідна мова”, 1996.
- Пазяк О. М., Кисіль Г. Г. Українська мова і культура мовлення. Київ: Вища школа, 1995.

4. *Напишіть описову анотацію до одного з фахових видань. Подайте ключові слова*

T. Kavetskyu, M.O. Liedke, M. Butterling, A. Wagner, R. Krause-Rehberg, O. Šauša, L. Meshi, I. Dahan, J. Vacik, P. Horak, D. Fuks, N. Mykytenko, A. Kiv, Formation of heavy clusters in ion-irradiated compounds, Vacuum, Volume 164, 2019, Pages 149-152, ISSN 0042-207X, <https://doi.org/10.1016/j.vacuum.2019.02.020>. (<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0042207X19301228>)

Анотація до статті:

У даній статті досліджується іонно-опромінений міжметалевий сполук $U(Al,Si)_3$, який є прикладом з'єднань із значною різницею атомних мас складових атомів. Для з'ясування природи дефектів, що супроводжують процес іонно-індукованого розпорядження цього матеріалу, використовується спектроскопія повільними позитронними променями. Досліджувана сполука опромінювалася різними потоками іонів Ar^+ з енергією 30 keV. Було виявлено формування так званих важких кластерів (у даному випадку з урану), які впливають на надійність матеріалів у ядерних реакторах. Іонно-індуковане створення важких кластерів може забезпечити важливі властивості подібних матеріалів.

Стаття значно вносить у сферу матеріалознавства, особливо стосовно матеріалів, які використовуються у ядерних реакторах. Використання спектроскопії повільними позитронними променями пропонує детальний підхід до розуміння впливу радіації на складні сполуки, потенційно направляючи майбутнє проектування матеріалів та стратегії застосування у ядерній технології.

Ключові слова: інтерметалічні сплави та сполуки; Іонно-променева технологія; анігіляція позитронів; Важкі кластери

Практична робота №5

1. Прочитайте фрагменти наукових текстів. Визначте, слова яких частин мови переважають у тексті. Чим це зумовлюється? Який жанр наукового стилю подано?

На лінгвістичному порталі «Mova.info» (<http://mova.info/>) відкритий проект, який має на меті виробити питомі відповідники для сучасних термінів. Відвідувачі можуть не лише довідатися про можливі способи їх перекладу, а й запропонувати власні варіанти.

Ось деякі переклади комп'ютерних термінів: *browser* «програма для роботи в інтернеті» — *пересувка*, *cell* «елемент електронних таблиць Excel» — *комірка*, *cookies* «ві домості про минулі звертання користувача до певного сервера» — *рен'яшки*, *double click* «два натискання миші» — *двотиск*, *hard drive* «жорсткий диск» — *записник*, *CD-ROM* «зовнішня пам'ять комп'ютера» — *кружало*, *hotpage* «основна сто рінка веб-вузла» — *домівка*, *hosting* «послуги з розміщення інформації на веб-вузлах» — *притулок*, *key* «клавіша» — *гудзик*, *per formance* «продуктивність» — *швидкодія*, *space* «символ, що позначає пропуск між словами у тексті» — *прогалик*, *usability* «зручність роботи» — *ужитковість*.

(П.Селігей).

Аналізуючи наведені фрагменти тексту, можна визначити, що в них переважають іменники. Це зумовлюється тематикою тексту, який є науково-технічного характеру і спрямований на опис та переклад термінів, що використовуються в сфері комп'ютерних технологій. Іменники в такому тексті використовуються для найменування конкретних понять, об'єктів, термінів, технічних елементів тощо.

Також у тексті присутні дієслова (наприклад, «виробити», «довідатися», «перекладу»), прикметники (наприклад, «сучасних», «можливі»), але вони використовуються у меншому обсязі й в основному служать для уточнення та опису іменників.

Жанр наукового стилю, представлений у фрагментах, — це науково-популярний текст. Він відрізняється доступністю викладу, орієнтованістю на широку аудиторію читачів, не обмежену вузьким колом фахівців. Такий стиль зазвичай включає пояснення складних понять у спрощеній формі, використання прикладів та ілюстрацій для кращого розуміння матеріалу.

З'ясуйте, що є спільного й відмінного між текстом наукової статті та анотації, реферату, рецензією на неї.

2, Виберіть відгук офіційного опонента на дисертаційну працю з однойменної (або дотичної) з вашою спеціалізації (Режим доступу: <http://www.npu.edu.ua/ua/spetsializovani-rady#дисертації-автореферати-відгукиопонентів-3>). Схарактеризуйте його структурно-композиційні компоненти, мову і стиль.

Текст: https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/03/vidguk_Dyvak_Sinkevych.pdf

Цей текст представляє собою відгук офіційного опонента на дисертаційну роботу. Опонент - доктор технічних наук, професор. Відгук структурований та має наступні композиційні компоненти:

Структурно-композиційні компоненти:

1. **Заголовок:** Вказує на автора відгуку та назву дисертації.
2. **Вступна Частина:** Опис актуальності теми дисертації, зв'язок з науковими програмами, планами та темами.

3. **Оцінка Наукових Положень та Висновків:** Подання ступеня обґрунтованості висновків і рекомендацій дисертації.
4. **Наукова Новизна:** Оцінка наукової новизни результатів дослідження.
5. **Зміст Дисертації та Відповідність Вимогам:** Оцінка структури та змісту дисертації.
6. **Практичне Значення:** Оцінка практичної значущості дослідження.
7. **Повнота Викладення Результатів у Публікаціях:** Оцінка публікаційної активності автора дисертації.
8. **Академічна Доброчесність:** Коментарі щодо дотримання академічних стандартів.
9. **Зауваження та Дискусійні Питання:** Висвітлення потенційних слабких сторін дослідження та предметів для дискусії.
10. **Загальний Висновок:** Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам і рекомендація щодо присудження ступеня.

Мова і Стиль:

- **Формальний та Академічний Стиль:** Текст написаний формальною, науковою мовою з використанням спеціалізованої термінології.
- **Об'єктивність:** Опонент надає збалансовану оцінку, вказуючи як на сильні сторони, так і на потенційні слабкості дослідження.
- **Деталізація та Аргументація:** Опонент надає детальний аналіз змісту дисертації, аргументуючи свої висновки та коментарі.
- **Критичний Аналіз:** Присутній критичний огляд дослідження з акцентом на можливі області для подальших досліджень.

Таким чином, відгук є глибоко структурованим та добре аргументованим документом, що відображає суворий академічний підхід до оцінки дисертаційної роботи.

3. Назвіть обов'язкові вимоги до оформлення цитат у науковій роботі. З'ясуйте, якими мають бути за кількістю та обсягами цитати в тексті наукової доповіді й статті. Сформулюйте всі правила наведення та оформлення цитат і проілюструйте їх прикладами з фахових текстів.

1. **Не загубитись у цитатах:** Головне - знайти золоту середину. Наші власні думки та ідеї повинні бути у центрі уваги, а цитати - лише допоміжний елемент, який підтримує нашу аргументацію.
2. **Вказувати джерела:** Кожна цитата повинна мати чітке посилання на автора, назву роботи, видавництво, рік видання та сторінку. Це як GPS для науковців - дозволяє точно знайти джерело.
3. **Форматування:** Виберіть стиль цитування (APA, MLA, Chicago тощо) і слідкуйте за його правилами. Це як дотримання правил дорожнього руху в науковому світі.
4. **Точність:** Цитати мають бути точними, без перекозів. Це як цитувати рецепт - якщо щось змінити, страва може не вийти.
5. **Короткість:** Якщо цитата занадто довга, краще використовувати парафразацію. Уявіть, що ви розповідаєте комусь історію, а не читаєте цілий роман.
6. **Парафразація та резюмування:** Не забувайте про посилання на джерела, навіть коли перефразовуєте або резюмуєте. Це як вказівка на те, звідки ви взяли ідею для вашої історії.

Пряма Цитата:

- У своїй статті "Розвиток штучного інтелекту" Іваненко (2018) пише: "Штучний інтелект змінює парадигму сучасних технологій, відкриваючи нові можливості для автоматизації та аналізу даних" (с. 102).

Цитата з Парафразацією:

- Іваненко (2018) зазначає, що штучний інтелект стає катализатором технологічних змін, сприяючи розвитку автоматизації та аналітичних систем (с. 102).

Довга Цитата:

- Як зазначає Петрова (2019) у своєму дослідженні: "Штучний інтелект не лише перетворює підходи до обробки великих даних, але й відкриває нові перспективи в галузі медицини, фінансів та освіти, ставши невід'ємною частиною багатьох сучасних систем" (с. 87).

Цитата з Електронного Джерела:

- Згідно з даними Коваленка (2020), "застосування штучного інтелекту в промисловості може збільшити продуктивність праці на 20-25%" (секція 3, абзац 4).

4. Ознайомившись із прикладами оформлення документів у списку літератури (згідно з ДСТУ 8302:2015), укладіть власний список використаних джерел (до 10 різних позицій), який супроводжуватиме вашу дисертаційну працю (див. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://library.ukma.edu.ua/index.php?id=683>).

1. Булах В.А. Моделирование мультипликативных стохастических каскадов на основе случайной величины с бета распределением. *International journal information content & processing. Bulgaria*, 2017. Vol. 4, No 2. P. 159–170.
2. Кириченко Л.О., Булах В.А., Радивилова Т.А. Классификация мультифрактальных стохастических временных рядов с использованием метаалгоритмов на основе деревьев решений. *Системні технології. Дніпро*, 2018. № 3(116). С. 22–27. Здобувачем розроблений метод класифікації фрактальних часових рядів.
3. Кириченко Л., Булах В., Радивилова Т., Черняк В. Анализ взаимозависимости временных рядов биткоина и активности сообществ в социальных сетях. *International journal information technologies & knowledge. Bulgaria*, 2018. Vol. 12, No 1. P. 43–55. Здобувачем проведено мультифрактальний аналіз часових рядів біткоїна та активності в соціальних мережах.
4. Kirichenko L., Radivilova T., Bulakh V. Generalized approach to Hurst exponent estimating by time series. *Informatyka automatyka pomiaru w gospodarce i ochronie srodowiska. Poland*, 2018. Vol. 8, No 1. P. 28–31.
5. Kirichenko L., Bulakh V., Radivilova T. Machine learning in classification time series with fractal properties. *Data*. 2019. Vol. 4, No 5. P. 1–13..
6. Радивилова Т., Кириченко Л., Булах В. Обнаружение DDoS-атак методами машинного обучения на основе фрактальных свойств. *Security in cyberspace, the social internet space in context values and hazards. Slupsk-Charkow, Poland*, 2019. P. 299–315.
7. Kirichenko L., Radivilova T., Bulakh V. Binary classification of fractal time series by machine learning methods. *Lecture notes in computational intelligence and decision making. Intellectual systems of decision making and problems of computational intelligence: proceedings of the XV international scientific conference. May 21–25, 2019. Springer, Cham*, 2020. P. 701–711.

8. Кіріченко Л.О., Булах В.А., Тавалбех М.Ф., Зінченко П.П. Інформаційна технологія класифікації фрактальних часових рядів. Системні технології. 2020. № 3 (128). С. 115–126.
9. Булах В.А. Інформаційна технологія класифікації впорядкованих масивів даних з фрактальними властивостями. Радіоелектроніка та інформатика. Харків, 2020. № 2 (89). С. 66–72.
10. Кіріченко Л.О., Булах В.А., Радівілова Т.А., Тавалбех М.Ф., Зінченко П.П. Балансування самоподібного трафіку в мережевих системах виявлення вторгнень. Кібербезпека: освіта, наука, техніка. Київ, 2020. №3 (7). С. 17–32. URL: <https://csecurity.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/130>.

Практична робота №6

1. Визначте загальний смисл тексту, виділіть його смислові частини, ключові слова, терміни, морфологічні і синтаксичні засоби. Спотворення, замовчування та фальсифікація фактів, стандартизація світоглядних засад творчості митців упродовж десятиліть перешкождали достатньо повному та глибокому вивченню всього спектру їх художнього доробку. Сьогодні це зумовлює нагальну потребу нового прочитання класики... Один із аспектів цієї роботи зумовив необхідність переоцінити систему образів літератури порубіжжя, запропонувати відповідні науково-методологічним засадам сучасного літературознавства характеристики героїв, переосмислити бачення суспільно значимих явищ, процесів, оприявлених у художньому контексті кінця ХІХ – початку ХХ ст... (Л.Горболіс).

2. Запишіть переклад тексту українською мовою. Доповніть його власними міркуваннями про переваги і недоліки машинного перекладу.

Перевод – деятельность, заключающаяся в передаче содержания текста на одном языке средствами другого языка, а также результат такой деятельности. Ее теоретическим осмыслением и оптимизацией занимается дисциплина, называемая наукой о переводе и включающая в себя несколько

направлений, среди которых выделяются теория перевода, анализ перевода, методика обучения переводу. Особое место занимает машинный перевод - научная и одновременно технологическая дисциплина, связанная и с наукой о переводе, и с компьютерной лингвистикой. Как и многие другие разделы прикладной лингвистики, перевод по существу междисциплинарен – он связан не только с наукой о языке, но и с литературоведением, когнитивными науками, культурной антропологией, страноведением.

3. Підготуйте анотацію прочитаної статті, використовуючи (на вибір) такий лексико-граматичний матеріал:

1) стаття (книга) присвячена питанню про ... ; у статті говориться про ..., ставиться питання про..., мова йде про..., розглядається питання про...; 2) автор підкреслює роль..., зупиняється на..., знайомить, освітлює, висловлює, аналізує, розкриває... , дає характеристику... ; приходить до висновку про...; 3) стаття (книга) викликає інтерес (для кого?); може бути використана (ким? де?).

ВІДПОВІДІ

1. Аналіз тексту

Текст фокусується на аналізі та переосмисленні художнього доробку митців, зокрема класиків літератури кінця XIX - початку XX століття. Основна ідея полягає у необхідності нового прочитання класичних творів з урахуванням сучасних наукових та методологічних підходів.

Смислові частини:

1. Проблематика спотворення, замовчування та фальсифікації фактів у творчості митців.
2. Наголос на необхідності переосмислення та переоцінки художнього доробку класиків згідно з сучасними науково-методологічними засадами.

Ключові слова та терміни:

- Спотворення, замовчування, фальсифікація фактів
- Стандартизація світоглядних засад
- Переосмислення, переоцінка
- Художній доробок, літературознавство

- Образи літератури, герої
- Суспільно значимі явища, процеси

Морфологічні та синтаксичні засоби:

- Використання наукового та аналітичного стилю мовлення.
- Застосування термінологічної лексики, що відноситься до літературознавства та критики.
- Комплексні речення з численними придатковими для деталізації та розширення основної думки.
- Використання пасивних конструкцій для надання об'єктивності викладу.

Автор тексту, Л. Горболіс, акцентує увагу на важливості оновленого підходу до аналізу літературної спадщини, враховуючи історичні перекурчення та сучасні тенденції у літературознавстві.

1. Переклад

Переклад – це діяльність, яка полягає в передачі змісту тексту однією мовою засобами іншої мови, а також результат такої діяльності. Її теоретичним осмисленням і оптимізацією займається дисципліна, що називається наукою про переклад і включає в себе кілька напрямків, серед яких виділяються теорія перекладу, аналіз перекладу, методика навчання перекладу. Особливе місце займає машинний переклад – наукова і водночас технологічна дисципліна, пов'язана як з наукою про переклад, так і з комп'ютерною лінгвістикою. Як і багато інших розділів прикладної лінгвістики, переклад по суті міждисциплінарний – він пов'язаний не тільки з наукою про мову, але і з літературознавством, когнітивними науками, культурною антропологією, країнознавством.

Машинний переклад має як переваги, так і недоліки. Серед переваг можна виділити швидкість та здатність обробляти великі обсяги тексту, а також доступність. Це робить машинний переклад зручним інструментом у ситуаціях, коли потрібен швидкий переклад без особливих вимог до якості. Також розвиток штучного інтелекту та навчання машин постійно покращують якість перекладу.

Однак, серед недоліків – обмежена здатність до розуміння контексту і нюансів мови. Машинний переклад може мати труднощі з передачею ідіом, культурно-специфічних виразів, а також може втрачати нюанси в залежності від складності тексту та його жанру. Це вимагає додаткового редагування та перевірки людиною, особливо у випадках, коли точність перекладу є критично важливою.

3. Стаття (<https://doi.org/10.1039/C7ME00131B>)

Стаття присвячена питанню використання новітніх методів штучного інтелекту для контролювання форми розподілу молекулярної маси полімерів у процесі атомно-переносної радикальної полімеризації (ATRP). У статті говориться про застосування підходів, заснованих на навчанні з підсиленням і числовому моделюванні ATRP. Автори аналізують та розкривають можливості контролера на основі навчання з підсиленням, який використовує архітектури повнозв'язних та згорткових нейронних мереж для оптимізації процесів ATRP.

Особлива увага в статті зупиняється на ефективності та робастності розроблених методів, які демонструють високу точність у досягненні цільових розподілів молекулярної маси, включаючи гаусівські та бімодальні розподіли. Автори приходять до висновку про перспективність використання сучасних технік штучного інтелекту у синтезі нових полімерних матеріалів.

Стаття викликає значний інтерес у науковців і фахівців у галузі хімії полімерів та штучного інтелекту, а також може бути використана у дослідженнях і освітніх програмах, пов'язаних з розробкою нових матеріалів і застосуванням методів машинного навчання у хімічній промисловості.

